

телектуального капіталу; посилення контролю дотримання корпоративної культури та цінностей;

✓ вивчення діяльності конкурентів та основі отриманих даних проведення порівняльного аналізу фінансових і нефінансових показників власної компанії, визначення її рейтингу;

✓ оцінка ризику шахрайства в компанії та розробка індикаторів (характерних ознак) його наявності, сприяння економічній безпеці компанії.

Якщо досвіду, кваліфікації чи кількості самих внутрішніх аудиторів компанії недостатньо, або зазначені завдання потребують лише періодичного виконання чи моніторингу — у такому випадку для їх вирішення можуть бути залучені фахівці на умовах аутсорсінгу або незалежна аудиторська фірма для надання узгоджених аудиторських послуг.

Успішність реалізації викладених завдань залежить від якості інформаційного забезпечення, яким буде користуватись внутрішній аудитор, від належної організації його роботи та наявності методичного забезпечення, методик виконання специфічних процедур. Необхідно забезпечити організацію координації дій внутрішніх аудиторів, виконавців управлінського обліку, керівників структурних підрозділів корпорації різних рівнів управління з метою налагодження обміну інформацією, уникнення дублювання роботи та посилення ефективності внутрішнього аудиту.

УДК 336

**Катерина Проскура,**  
д.е.н., професор кафедри аудиту,  
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»  
**Наталія Салова,**  
ст. викл. кафедри аудиту,  
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

## **РОЛЬ ПОКАЗНИКА EBITDA ПРИ ВИКОНАННІ ПРОЦЕДУР ФІНАНСОВОГО DUE DILIGENCE**

У більшості випадків інвестування, з метою прийняття вірного рішення щодо доцільності вкладення та розмірів інвестиції, інвестору необхідно здійснити перевірку потенційного об'єкта інвестування щодо достовірності фінансової та податкової звітності і

виявлення потенційних ризиків. Саме таку інформацію отримує інвестор за результатами виконання процедур фінансового Due Diligence.

Фінансовий Due Diligence — це детальний фінансовий аналіз, який дозволяє оцінити поточний фінансовий стан об'єкта інвестування, його здатності генерувати прибуток у найближчому майбутньому. У процесі due diligence аналізується структура активів і пасивів підприємства, його доходи та витрати, дебіторська та кредиторська заборгованість, банківські позики, система фінансового контролю та планування, повнота управлінської інформації та якість звітності. Як правило, due diligence також виявляє незвичайні та невластиві досліджуваному бізнесу операції, аналізує внутрішньогрупові обороти та їх вплив на фінансові результати діяльності компанії. Особлива увага при проведенні due diligence приділяється аналізу грошових потоків і ліквідності поточних операцій, а також факторам, які здатні їх посилити або послабити в найближчій перспективі. Як правило, роботи due diligence охоплюють історичний період до 3-х останніх звітних років; обрій прогнозу охоплює період до 2-х років. Плани менеджменту відносно загальних перспектив бізнесу, обсягів продажу та прибутковості також аналізуються в контексті існуючих (поточних) показників.

У ході виконання процедур Due Diligence здійснюється оцінювання ряду фінансових показників, із сукупності яких, як найважливіший, на нашу думку, слід виокремити показник EBITDA, що дозволяє оцінити, наскільки прибутковою є основна діяльність підприємства, а також її ефективність незалежно від розміру кредитної заборгованості та податкового навантаження, побудувати довгостроковий тренд ефективності фінансової діяльності. EBITDA

Розшифровується термін EBITDA як Earnings before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization. Якщо перекласти дослівно, то це прибуток до сплати відсотків за кредитами, податків і амортизаційних відрахувань. Тобто оцінюється здатність об'єкта інвестування заробляти незалежно від наявності у неї заборгованості перед кредиторами, державою і використовуваного методу амортизації.

Показник EBITDA розраховується на підставі фінансової звітності підприємства за такою формулою:

$$\text{EBITDA} = \text{ЕВІТ} + \text{Амортизаційні відрахування} + \\ + \text{Фінансові витрати,}$$

де ЕВІТ — фінансовий результат до оподаткування, що розраховується як: чистий прибуток + витрати з податку на прибуток — відшкодований податок на прибуток.

Чому саме показник ЕВІТДА є таким важливим при оцінюванні інвестиційної привабливості та ризиків інвестування в підприємство? Підприємства, що мають досить великий обсяг капітальних витрат, отримують можливість представити свій бізнес у найвигіднішому світлі, ніж на основі стандартної звітності. Увага інвесторів акцентується саме на величині ЕВІТДА, яка може істотно перевищувати розмір реального прибутку, розрахованого з урахуванням авансових витрат. А отже на деяких підприємствах частка амортизації може досягати 30 % собівартості продукції.

Крім ЕВІТДА, для аналізу боргового навантаження підприємства часто використовується його похідний показник Debt / ЕВІТДА ratio. Він відображає співвідношення фінансових результатів і боргового навантаження підприємства. Коефіцієнт служить свідченням здатності підприємства в повному обсязі погасити всю суму зобов'язань і відображає рівень її платоспроможності. Якщо він досить високий, це служить небезпечним сигналом про проблеми з борговим навантаженням. Часто Debt / ЕВІТДА ratio використовується аналітиками для оцінки компанії, що торгуються на біржі.

Поряд з ЕВІТДА нерідко застосовуються і проміжні показники: ЕВІТ (прибуток до сплати відсотків за кредитами та податків); ЕВТ (прибуток до виплати податків); ОІВДА (операційний прибуток до амортизації); NOPLAT (чистий операційний прибуток мінус податки).

Таким чином, шляхом аналізу ЕВІТДА можна судити про способи формування прибутку підприємства, а по ньому — про бізнес-стратегію та стан справ суб'єкта підприємництва. Два схожих підприємства з подібними значеннями ЕВІТДА можуть мати чистий прибуток як одного порядку, так і відрізнятись у кілька разів. І в тому, і в іншому випадку аналіз структури ЕВІТДА дозволяє отримати додаткові відомості про підприємство, які, можливо, власники воліли б не афішувати.

Незважаючи на те, що завдяки застосуванню цього показника бізнес часто виглядає сильніше, ніж показує його реальний грошовий потік, багато аналітиків сьогодні приділяють йому набагато більше уваги. Саме на основі ЕВІТДА можна оцінити здатність компанії обслуговувати свої зобов'язання і реінвестувати кошти для майбутнього розвитку бізнесу.